

דבר המערכת

דברי חיזוק והתעוררות במשנת רבינו התו"ט
נר מצוה ותורה אור - בלימוד משניות

הנה כל מועד ומועד יש לו סגולה מיוחדת, וכשמגיע היום חוזר וניעור הרושם שעשה אז בעת שנעשה הנס אשר בעבורו הוקבע, ואפשר איפוא להמשיך אותו לדבר למה שהוא מסוגל לזמן הזה. חג החנוכה סגולתו המיוחדת לזכות בכתרה של תורה, וכדלהלן:

הרה"ק בעל הרוקח אומר: דתיקנו בחנוכה ל"ו נרות כנגד האור הראשון ששימש לאדם הראשון ל"ו שעות. וכתב על זה הבני יששכר (לחנוכה מאמר ב אות ח): הנך רואה מדבריו ז"ל שכל דבריו דברי קבלה מפי אליהו ז"ל שהארת המצוה נר חנוכה הוא מארת אור הגנוב ונקבע לדורות ברוח הקודש מפני שידעו דבכל שנה יתגלה האור ההוא. על כן קראו לימים האלה חנוכה שהוא חינוך והרגל על לעתיד - גאולה העתידה, שאז יתגלה לנו האור הגנוב בשלימות. ונגז האור ההוא בתורה (ראה דגל מחנה אפרים פר' בראשית בשם מרן הבעש"ט הק' ז"ל) ונר חנוכה הוא חינוך והרגל לאור ההוא, ועל כן הוא "מסוגל לתורה" עכ"ד יעו"ש.

ובדרך מליצה נהגו לומר (עפ"י הגמ' בשבת כא:) "מאי חנוכה? דתנו רבנן" ללמדך שמהותם של ימי החנוכה היינו לימוד התורה (ראה תפארת שלמה לחנוכה ד"ה גדולים).

כיוצא בזה מסופר, שלאחר הדלקת נרות חנוכה היה שח הרה"ק החידושי הרי"ם זצ"ל לחסידיו: הרה"ק המגיד מקאזניץ זצ"ל שאל פעם את אחד מחסידיו אחרי התפילה האם קורה אצלו לפעמים שאחרי התפילה הוא מתיישב ללמוד בסוגיא שהיה לו בזה קושיות ולא הבין כראוי, האם הוא מנסה ללמוד ולהבין הסוגיא אחר התפילה, ולא הבין החסיד מה כוונת רבו בזה, ואמר לו הרבי, היות שאתה מבקש ומתפלל בתפילת שמו"ע "חננו מאתך חכמה בינה ודעת" ואם יהודי אינו מאמין שיוכל לפעול בתפילתו שאכן יזכה להבין ולחכמה ודעת, איך יכולה התפילה באמת לעזור לו.

המשיך החידושי הרי"ם ואמר לחסידיו: אחרי הדלקת נר חנוכה צריך לעסוק בתורה, כי נר מצוה ותורה אור, כל מצוה מעורר האור של תורה, ובפרט מצוות נר חנוכה שזה לבד מצוה מאירה הרי היא מעוררת ביותר את אור התורה, על כן יש ללמוד אחר הדלקת הנרות (שיח שרפי קודש, חנוכה אות יב).

החכם עיניו בראשו להתחזק ביתר שאת וביתר עוז בלימוד התורה בימים אלו, ובפרט בענין לימוד המשניות שע"י הלימוד הזה מתעורר חלק הנשמה שמשנה אותיות נשמה שידע שהוא חלק אלוקי ממעל וזה כל המטרה שאדם ידע מה תכליתו בעוה"ז ועכשיו בחנוכה הזמן גרמא כמו שכתב בספ"ק תפארת שלמה שהשמן אותיות נשמה"ו, ועי"ז שמדליק נרות חנוכה בשמן זוכה שיתעורר חלק הנשמה, להיפרך ממה שאמרו היונים לכתוב שאין לכם חלק באלוקי ישראל רק אדרבה צריך שידע שכל אחד מישראל יש לו חלק אלוקי ממעל, כמו שאנו אומרים כל יום בתפילה אלוקי נשמה שנתת בי טהורה היא וכו' ולכן צריך להשתדל להוציא ולגלות את חלק הנשמה שטמון בו ולגלות הכוחות שלו.

ובספר מדרשו של שם כתב בזה רמז נפלא, וז"ל: שמ"ן זי"ת בגימטריא משניות עה"כ, לרמז כי לימוד המשניות מסוגל מאד לנשמה להאיר אותה, כי נשמה"ה אותיות משנה"ה, והלימוד במשניות דומה לשמן זית זך כתיב למאור להעלות נ"ר תמיד, היא הנשמה כדכתיב נ"ר ה' נשמת אדם עכ"ד ודפ"ח.

ויש להוסיף טעם נוסף ללימוד משניות בעת הזאת, דבימי החנוכה הללו מורגשים בחסרון בית המקדש - ולימוד משניות הוא גורם לקרב את הגאולה, וכדאיתא במדרש רבה (ויק"ר פר' צו) אין כל הגליות הללו מתכנסות אלא בזכות המשניות וכו', וכי יש מנחה טהורה וקמיצה והקטרה בבבל, אלא אי זו, זו משנה, אמר הקב"ה הואיל ואתם מתעסקין במשנה כאילו אתם מקריבין קרבן עכ"ל.

ולפי זה הזמן גרמא להתחזק ללמוד וללמד להרבות פעלים בלימוד משניות, ובפירושו הטהור של רבינו בעל התוס' יו"ט, ובפרט שבדורות אחרים שיצא לאור הביאור "ששון יו"ט" הוא דבר השווה לכל נפש, וכל אחד יכול להשביע נפשו ורצונו במים מתוקים של תורה.

וה"ר שנזכה לראות בעינינו בהדלקת המנוורה הטהורה בבית המקווה במהרה בימינו אכ"ר.

דבר המלך ודתו

פנינים נפלאים מתורת רבינו בעניני דיומא
משום שעשו לפנים משורת הדין נקראו 'בנים'

וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עֲשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וְכוּ', וְאַחַר כֵּן בָּאוּ
בְּנֵיךָ לְדָבִיר בֵּיתְךָ וְגו' (מתוך תפלת "ועל הנסים").

יש להבין למה אמר תחילה "וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל" שהוא לשון המרמז לבחי' נמוכה, ואחר כך אמר "באו בְּנֵיךָ" שהיא בחי' גבוהה.

ויתבאר לפי מה שכתב התוספות יו"ט (ברכות פ"ז, מ"ג) בטעם שתקנו בברכת הזימון לומר "אלוקינו" שהוא בחי' דין, ובברכת התורה תקנו לומר שם הוי"ה, בחי' רחמים. לפי שגבי מזון הדין נותן לכלכל את בראיו, ולפיכך תקנו זה השם שהוא מדת הדין והוראתו אלקות ואדנות. אבל התורה לא נתנה אלא בחסדו, כמו שנאמר (ישעיה מב, כא) לְמַעַן יִצְדְּקוּ יַגְדִּיל תּוֹרָה וַיִּצְדִּיק, כי איזה שורת הדין נותנת להודיע דרכיו ומשפטיו לברואים, והרי לא עשה כן לכל עכו"ם שהם גם כן בראוי, ולפיכך תקנו בברכת התורה שם זה שהוא מדת רחמים, עכ"ד.

*

ועל דרך זה י"ל כאן, דהתשועה הגדולה והפורקן מידי מלכות יון הרשעה, שזהו הכרחי לקיום הנפש, ע"ז אומרים "ולעמך ישראל", כי זה ראוי להיות אפילו אם ישראל רק בגדר "עמך".

אבל לגבי גדר "בנים" אמרו חז"ל (קידושין לו, א) בזמן שישראל עושין מעשה בנים קרויים בנים, ודרך הבן לעשות רצון וחיפץ האב גם אם אין האב מבקש הימנו מאומה, לרוב אהבתו לאביו, ועל דרך זה כשישראל עושין רצונו של מקום לפנים ממה שמחויבים לפי שורת הדין, הם קרויים בנים.

וכאן בחנוכה מה ש"פינו את היכלך וטהרו את מקדשך והדליקו נרות בחצרות קדשך" בטהרה, זה היה לפנים משורת הדין, כי לפי הדין הרי טומאה הותרה בצבור, וכיון שעשו כאן מעשה בנים, לפיכך אומרים "באו בניך" דווקא.

הרה"ק רבי שמעון מלעלוב זי"ע

הגליון יוצא לאור עולם ע"י

מכון תוס' יו"ט המבואר

לקבלת הגליון באימייל, וכן לתגובות והערות:

machontosfosyomtov@gmail.com

מעדני יו"ט

לקט משובח ונבחר עפ"י דברי רבינו על סדר הפרשיות התורה
פרשת ויצא:

משום שקבלה יותר מחלקה הודתה בשם הוי"ה

וַתִּבְרָא עוֹד וַתִּלְדַּבֵּר בֵּן וַתֹּאמֶר הַפֶּעַם אֲוֶדָה אֶת ה' עַל בֶּן קְרָאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה (כט, לה).

יש לפרש עפ"י מה שכתב **התוס' יו"ט** (ברכות פ"ז, מ"ג) וז"ל: ויש עוד שינוי בנוסחי אלו הברכות זו מזו, דברכת הזימון תיקנו נברך אלקינו, ובברכת התורה ברכו את ה', אמנם זה מבואר, כי המזון הדין נותן לכלכל את בראינו, ולפיכך תיקנו זה השם שהוא מידת הדין והוראתו אלקות ואדנות, אבל התורה לא ניתנה אלא בחסדו, כדאמר (ישעיה מב, כא) למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר, כי איה שורת הדין נותנת להודיע דרכיו ומשפטיו לברואים, והרי לא עשה כן לכל עובדי כוכבים שהם ג"כ בראוי, ולפיכך תיקנו בברכת התורה שם זה שהוא מידת הרחמים, עכ"ל.

והנה רש"י כתב שבבן רביעי נטלה יותר מחלקה, והיינו שעד הנה נטלה כפי מה שמגיע לה לפי חלקה, הוי לה לברך בשם אלקים, אבל הפעם אודה את ה' כיון שנטלה רק בתורת חסד, על כן קראה שמו יהודה שכלכל בו הודאה ושם הוי"ה ב"ה.

גיא ינשא (להגה"צ רבי גבריאל יהודה איליאויטש אבד"ק שאמשאן) - **פר' ויצא**

הוכחת יעקב אבינו לבניו

וַיֹּאמֶר לָהֶן רַאֲהוּ אֲנִי אֶת פְּנֵי אַבְיָיִךְ כִּי אֵינְנִי אֵלֵי כְּתָמֹל שְׁלֹשָׁם וְאַלְקֵי אַבְיֵי הֵיָה עִמָּדִי (לא, ה).

שמעתי מאמרו"ר זצלה"ה ששמע ממורינו הקדוש מוה"ר צבי אלימלך זללה"ה מדינוב, שפירוש הפסוק על פי מה שארז"ל בירושלמי מס' ערלה (פ"א ה"ד) ומובא **בתוס' יו"ט** במס' הנ"ל וז"ל, א"ר יודן בר חנין סימנא דאכל מן חבריה בהית מסתכל ביה עכ"ל,

והנה כאן נאמר לעיל (פסוק א) וַיִּשְׁמַע אֶת דְּבָרֵי בְנֵי לָבָן לְאֹמֶר לְקַח יַעֲקֹב אֶת כָּל אֲשֶׁר לְאֹבְדָנוּ וַיִּמְאַשֶׁר לְאֹבְדָנוּ עֵשָׂה אֶת כָּל הַפְּבַד הַזֶּה ע"כ בני לבן ואדרבא לבן מקבל ממנו שנתברך על ידו כידוע, וזה שמביא ראיה ואמר להן ראה אנכי את פני אביכן, ר"ל הרי אנכי מסתכל בפניו ואיני בהית להסתכל בפניו, וזה ראי' שלא לקחתי מאביכן כלום, כי מאן דאכיל מן חבריה בהית לאסתכלי באפיה כנ"ל מהירושלמי, ואדרבה הראי' שהוא לוקח ממני, כי אנני אלי כתמול שלשום, ר"ל שהוא אינו יכול להביט בפני כמקדם, א"כ מזה ראי' שאני הוא המשפיע והוא המקבל, ור"ל הטעם כי ידוע דלבן באמת נתברך בגלל יעקב וכמ"ש יעקב ויברך ה' אתך לרגלי עכתי"ד ודפח"ח.

ולפי זה צריכין להבין סיום הפסוק ואלקי אבי היה עמדי, והנה בפשטות נוכל לפרש דבזה נתן להם סימן לדבריו שהוא לא גנב ולא גזל ח"ו מאביהם כלום, והראיה שהרי ואלקי אבי הי' עמדי, ר"ל כי הרי אתם יודעים שהי' לי השראת השכינה, וא"כ איך יוכל להיות שאני גנב או גזלן ח"ו כדברי אביכם כנ"ל.

אמרי יוסף (להרה"ק מספינקא זי"ע) - **פר' ויצא**

חנוכה:

ק"כ טפחים כנגד ק"כ שנותיו של משה רבינו ע"ה

בעטרת זקנים (סי' תרעא ס"ו) כתב, דעשרים אמה דחנוכה הן ק"כ טפחים, עיין שם מה שכתב רמז לזה. ונראה לי להוסיף, למה דוקא עד ק"כ טפחים היא כשרה, זולת הטעם דמבואר בש"ס (שבת כב, א). על פי מה דאיתא בפ"ה דסוכה (מ"ב) גבי שמחת בית השואבה, ומונרות של זהב היו שם כו', ובידיהם כדים של שמן של

מאה ועשרים לוג. ועיי"ש **בתיו"ט** (ד"ה של) שכתב, ואפשר לי לומר, משום דסימנייהו שנותיו של משה רבינו ע"ה, שאור תורתו זורחת עלינו ועוד היא מאירה, שכיוצא בזה נתנו במדרש (תהלים כב) סימן על מספר הללויה שעונין הצבור כפי מנהגם בימי הגמרא, שעולין למספר שנותיו של האהרן הכהן קכ"ג, כמ"ש הרמב"ם בפ"ג דחנוכה (הי"ב) עיין שם. וכמו כן נראה לי, דהכא במנורה דחנוכה דמרמזת על אור תורה, ג"כ קבעו השעור ק"כ טפחים להדלקה, כנגד מספר שנותיו של משה רבינו, שאור תורתו זורח עלינו והיא מאירה לנו תמיד. וזה נמי מה שאמרו (שבת כא, ב) מצותה למטה מי', להורות על הענוה ושפלות רוח דיורדת למקום נמוך, וכמו משה רבינו ע"ה יען שהיה עניו מכל אדם זכה לאור והשגת התורה עד למעלה, כמו כן כל אדם כל מה שמשפיל עצמו יותר, יותר יזרח עליו אור התורה, וכמו שאמרו נמי (עירובין יג, ב) מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן מפני שנחין ועלובין היו.

ומה שהבאתי לעיל בשם הרמב"ם ומדרש, שתקנו לענות הללויה כנגד שנותיו של אהרן, ולכאורה צריך להבין למה דוקא כנגד אהרן. ונראה לי פשוט, על פי מה שהובא בסה"ק (עי' של"ה תמיד, תורה אור ענייני חנוכה) דאהרן אחוז במדת ההוד, והנה הלל הוא להודות ולהלל כמבואר בגמרא (פסחים קי, א; קיח, א), על כן יען דההלל הוא מדת ההוד ע"כ תקנו לזכר אהרן דמדתו ג"כ הוא מדת ההוד, וא"ש.

שו"ת משנה שכי - חלק אורח חיים סימן שכב

טעם לקריאת שם חנוכה

ובפרט בימי חנוכה, דמעיקרא הצרה באה על ביטול עבודה, ראוי לנו להוסיף בעבודה.

ויש לדקדק לקריאת שם **חנוכה**, וכתב **התוס' יו"ט** פ"ג דמגילה שהיה המזבח משוקץ וסתרו ובנאוהו **וחנכוהו**, ואכתי לא הונח שקבעו השם לנס ההצלה חנוכה ותו קבעו בנרות וזה היה בשביל פ' השקן, ונס העיקרי של ההצלה מכללא איתמר... בו על ביטול עבודה ומנורה, ולרמז עבודה קראו חנוכה ולרמז המנורה קבעו נרות, ובמ"ש הרב ב"ח סוף סי' תר"ע שנתרשלו בעבודה וע"כ הגזירה היתה לבטל מהם העבודה שגזר עליהם הרשע לבטל התמיד. ועוד פשר לפרש מצוה א' יש בידם אם אתם מבטלין אותם מידם כבר הם אבודים והיא הדלקת המנורה דכתיב (שמות כז, כ) לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד כָּל זֶמַן שֶׁמִּדְּלִיקֵי תָּמִיד הֵם עוֹמְדִים [וכו'] עמדו וטמאו כל השמנים, וכשחזרו בתשובה למסור נפשם על העבודה, הושיעם ה' על ידי כהנים עובדי עבודה בבית ה' על כן נעשה הנס גם בנרות תחת אשר הערו למות נפשם על העבודה ולפיכך קבעו להלל והודות שהיא עבודה שבלב עכ"ל, ועפ"י ניאח כמ"ש.

מין החיד"א בספרו חרדי בטן - דרוש לפר' וישב וחנוכה

קבעו ימי שימונה כנגד ה' ימי מילה

יונים נקבצו עלי אֵזוּ בְיָמֵי חֲשָׁמַיִם. וּפְרָצוּ חוֹמוֹת מִגְדְּלֵי וכו', בְּנֵי בִינָה יָמֵי שְׁמוֹנֶה קָבְעוּ שִׁיר אֲרָנְיִים (מתוך פיוט "מעוז צור").

איתא במתניתין: רבי ישמעאל אומר: גדולה מילה שנכתרו עליה שלוש עשרה בריתות (נדרים לא, ב).

ו**כתב התוס' יו"ט** וזה לשונו: שלכך באו במספר י"ג לומר לך שזאת המצווה שקולה וגדולה וברית כרותה עליה כמו שנכתר ברית על הי"ג מידות שנאמרו למשה רבינו ע"ה, ושם נאמר (שמות לד, י) הנה אנוכי כורת ברית, והוא מוסב על כל מידה ומידה שאין שום אחת מהם חוזרת ריקם, והרי שם אותו הברית הוא כולל י"ג בריתות, ברית לכל מידה ומידה, וזהו שנכפלו הבריתות במילה י"ג פעמים, להורות שגדולה היא ושאינה חוזרת ריקם, כמו כל הי"ג מידות שהברית על כל אחת ואחת והן י"ג, ואות אמת על פירוש זה וכו' [עכ"ל התוס' יו"ט שם].

ועל פי זה מדוקדק היטב לשון הפייטן: **"יונים נקבצו עלי אֵזוּ בְיָמֵי חֲשָׁמַיִם. וּפְרָצוּ חוֹמוֹת מִגְדְּלֵי וכו', בְּנֵי בִינָה יָמֵי שְׁמוֹנֶה קָבְעוּ שִׁיר אֲרָנְיִים"**, והיינו לפי המבואר לעיל שכל מה ש'יונים נקבצו עלי' הוא לבטל את הי"ג מידות של רחמים, ולכך פרצו י"ג פרצות ב'חומוות מגדלי', לכך החכמים שבאותו הדור שהיו 'בְּנֵי בִינָה' הבינו דבר מתוך דבר, ועל כן קבעו את מועד נס חנוכה 'יָמֵי שְׁמוֹנֶה'.

בנתיבות המועדים (עמ' קפג)

ששון יום טוב

מטעמת מהביאור הנפלא "ששון יו"ט" שבהוצאתנו - המבאר דברי התו"ט

לבקשת רבים מקוראי הגליון, מביאים אנו טעימה מהפירוש הנפלא "ששון יום טוב" המבאר את דברי רבינו התוס' יו"ט - בשילוב תיבות הביאור בתוך דבריו.

בחרנו להגיש בפני הקוראים פירוש על דברי רבינו במסכת אבות (פרק ה' משנה ז) - הקשורים לפרשיות השבוע בשאלת יעקב אבינו את רועי הצאן של חרן, בשלום לבן בן בתואל הארמי.

יש לציין שמפאת קוצר היריעה הבאנו רק את הפירוש המשולב בתוך התיבות, ורק מקצת מתוך ההערות המחכימות המעטרות את הפירוש, ויותר ממה שכתוב כאן מבואר ומפורט בספר עצמו, ישמע חכם ויוסף לקח - ללמוד בספר עצמו - בבחינת אותיות מחכימות, וימצא נופת צופים וכל טעם.

על מה שלא שמע - אומר לא שמעתי

שנינו במשנה מסכת אבות (פרק ה' משנה ז): שבעה דברים בגולם ושבעה בחכם, חכם אינו מדבר בפני מי שהוא גדול ממנו בחכמה ואינו נכנס לתוך דברי חברו ואינו נבהל להשיב שואל כענין ומשיב כהלכה ואומר על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, ועל מה שלא שמע אומר לא שמעתי ומודה על האמת וחילופיה בגולם.

ופירש ר' עובדיה ברטנורא: ועל מה שלא שמע אומר לא שמעתי - אם פוסק דין מן הסברא מדעתו לא יאמר כך שמעתי מרבותי. ומצינו באנשי חרן (בראשית כ"ט) כששאל מהם יעקב השלום לו, אמרו לו שלום, והנה רחל בתו באה עם הצאן, כלומר, זה אנו יודעים, ואם תשאל יותר, הנה רחל בתו באה עם הצאן והיא תגיד לך, כי אנחנו לא ידענו יותר מזה.

קושי על פי' הר"ב הלא אין זה אלא מדת האמת

ועל מה שלא שמע אומר לא שמעתי. פי' הר"ב אם פוסק דין מן הסברא מדעתו, לא יאמר כך שמעתי מרבותי ע"כ. ותמיהני דזו מדת כל אדם שלא לשקר, כל שכן בפסק דין שיתלה עצמו באילן גדול, ואולי השומעים יסמכו עליו מפני ששמעו שזה קבל כך, ונמצא מכשיל הרבים שאפשר שאין הדין כך. גם הראיה שהביא מאנשי חרן אינו ענין לנדון זה כלל [נראה כוונתו דעל שאלת יעקב על שלום לבן, למה שישקרו ויאמרו דבר בשם לבן שלא אמרו].

והרמב"ם פי' ולא יתפאר במה שלא ידע, והוא אמרו על מה שלא שמע אומר לא שמעתי [נדאמרו במסכת דרך ארץ זוטא (פרק ב'): ואם הפצת ללמד אל תאמר על מה שלא שמעת שמעתי, ואם שאלוך דבר קטן ואי אתה יודע בו אל תבוש לומר איני יודע, ואם שנית לך ולא שמעת אל תבוש לומר שנה לי, ואל תשא פנים לעצמך לומר שמעתי, עשה דברים לשום פעולתן לדבר בהם לשמים] ע"כ. ועל זה יצדק ראיית אנשי חרן שאם בדרך ארץ הוא כך [ר"ל דבאנשי חרן אנו רואין שעל מה שלא ידעו, אמרו לא שמענו, ואם בדרך ארץ כך, אע"פ דלא שייך ביה הא דאמרו שאם יאמר שמעתי לא ילמוד ויכנס ויצא ריקם, ק"ו בעניני חכמה ותורה שע"י שיאמר שמעתי, לא יגיע לידי לימוד], ק"ו בעניני חכמה ותורה:

[הדברים להלן מהערות למטה: ועי' עוד פירוש במדרש שמואל: שעל מה שלא שמע אומר לא שמעתי, כלומר אם חידש לו חברו שום חידוש, שהוא מעולם לא שמעו, אומר ומודה שלא שמעו מעולם אלא נתחדש עתה אליו מפיו, כדי להחזיק לו טיבואת, עכ"ל.

והילקוט הגרשוני העתיק בשם ספר שיחת חולין של ת"ח, שכתב: הגאון ר"מ חפץ ז"ל דרש ברבים פלפול עמוק, ובתוך הדרשה הגיד לו אחד מהעומדים עליו כי לא חידש

כלום כי כבר ראה הדברים כתובים בספר, [נבאמת היה בתוך פלפולו הגדול דבר אחד קטן שהיה נכתב באיזה ספר מקודם, אשר לא ראה עוד הגאון הנ"ל]. ויען הגאון ויאמר הנה אמרו באבות שבעה דברים בחכם וחלופיהו בגולם, וחשב שם בתוך השבעה דברים אשר בחכם, ועל מה שלא שמע אומר לא שמעתי, וא"כ החילוף הוא בגולם שעל מה שלא שמע אומר שמעתי, וקשה וכי גולם קרית ליה, והלא שקרן הוא ולא גולם, אך הכוונה הוא כך, דהנה החכם כאשר ישמע מאיזה איש דברים חדשים, אף כי שמע כמעט כל הדברים רק איזה פרט בתוך הדברים הוא חדש אצלו, נחשב הדבר ההוא בעיניו כמוצא שלל רב, ובעיניו כאילו הכל חדש. וז"ש ועל מה שלא שמע, פי' אם רק מה, דבר מועט לא שמע אומר לא שמעתי כולה, וחלופיהו בגולם, אצל הגולם הוא ההיפוך, אף שכל הדברים חדשים, ורק איזה דבר מועט יש בו ששמע, כבר אומר על הכל ששמע, ע"כ דפח"ח, עכ"ל].

עוד מהערות שבשולי הדף: ובעיקר קושיית רבינו על ברטנורא כתב הלחם שמים ליישב זו"ל: ולמה שתמה התו"ט שהשומעים יסמכו עליו, נמצא מכשיל את הרבים, יש לתרץ בשני דרכים, א' אם באמת אותו חכם סומך על הוראתו שהיא ברורה לו כשמש, ולפיכך הותר לו לשנות גם כן מפני ד"ש, כדי להחזיק ולהעמיד הוראתו, א"כ מה לו לירא עוד להכשיל הרבים, ואם לבו נוקפו, בלא"ה נמי לא יעשה ולא יורה כדעת עצמו, אלא ודאי באומר ברי עסקינן, אי הכי זכות היא לו לרבים שיסמכו עליו. והב' שאם תמצי לומר שיש בית מיוחס למכשול, א"כ אדרבה בזה האופן יכול לסלק מכשול, כי הא דאמרין דרשה משמיה דרביה וקלסוה, משום ידידי ללית הלכתה כוותיה, הכא נמי לדידי דסבירא לי שהותר מכללו דבר זה לימא כך שמעתי מפלוגי ותו ליכא למיחש למידי. מיהא כי משתרי כאי גוונא דוקא לרב, ששמועתו ברורה לו, משא"כ בתלמידי שרוצה לעלות למדריגת חכם, כדאוקימנא למתניתין ודאי לא שרי לגמרי. כך נראה לי נכון, עכ"ל.

ועל דתנן ומודה על האמת, כתב: בכאן היה יותר מקום לתמוה תמיהת התו"ט דלעיל, ופשיטא דזו צריכה להיות מדת כל אדם, כמו שאומרים בכל יום בשחר לעולם יה"א וכו' ומודה על האמת, ובודאי נפיק מינה חורבא טובא אם אינו מודה על האמת, שיבוא לומר על אסור מותר ולסתור כל התורה כולה, משא"כ לומר עד דבר שלא שמע, שמעתי יוכל להיות הדין עמו בעיקר הדבר. מ"מ הא נמי לאו משנה שאינה צריכה היא כי גם בזו מצינו לפעמים בגדול דבעיד לאשתמוטי, עכ"ל.

והשושנים לדוד העתיק קושיית הלחם שמים, וציין לדברי הגמרא במסכת פסחים (כז.) א"ר יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל תנור שהסיקו וכו', והתניא איפכא, שמואל איפכא תני. ואיבעית אימא בעלמא קסבר שמואל הלכה כרבי מחבירו, ולא מחבירי, ובהא אפילו מחבירי, וסבר אתנייה איפכא, כי היכי דניקום רבנן לאיסורא. ופי' רש"י: אפכה ואתנייה, אפכה ואשנייה, כי היכי דתיקו הא מילתא דאיסורא בשם רבנן, ויעשו בני אדם כמותן שהכל הולכין אחרי רבים, שאם אני אומר הלכה כרבי שהוא יחיד, לא יאמינו לי.

ועוד מצינו שם (דף קב): חמשה דברים צוה רבי עקיבא את רבי שמעון בן יוחי כשהיה חבוש בבית האסורין וכו'. אם בקשת ליחנק, היתלה באילן גדול. ופי' רש"י: אם בקשת ליחנק, לומר דבר שיהיה נשמע לבריות ויקבלו ממך. היתלה באילן גדול, אמור בשם אדם גדול, עכ"ל.

ועי' מ"ש החיד"א בשו"ת יוסף אומץ (סימן ס"ג): ראיתי להרב הגדול מהר"ש אלגאזי זלה"ה בספר קלורית לעין (דף י"א ע"א) שכתב, וז"ל לפעמים האמורא מהפך לתלמידו סברת יחיד ושונה אותה להם בלשון רבים לפי שרוצה לפסוק כיחיד וכדי שלא יחלקו עליו הפכה והכי אמרינן בפסחים וכו'. וחזה הוית להרב הגדול כמה"ר יצחק יברכיהו ז"ל בתשובה כי באה בשו"ת הגאון הרמ"ע ז"ל סימן תשעים שכתב דתקין חיליה דהרמב"ם ז"ל להפך השם של מי שהלכה כמותו, לסברא שדעתו נוטה לה ומייתי ראייה מהך דשמואל (במסכת פסחים) דאמר אתנייה איפכא עכ"ל (רבי יצחק יברכיהו ז"ל) וכו'. ואיברא דמ"ש הרב יצחק יברכיהו על הרמב"ם הוא חידוש גדול, ואם קבלה נקבל דהגם דאשכחן דשמואל עביד הכי, שאני שמואל מגדולי האמוראים דרב גובריה ורב חיליה ויכול לפסוק אפילו כיחיד. ולא כן הרמב"ם ז"ל אחר שנחתם התלמוד אין לו כח לפסוק נגד הכלל כפי דעתו, וכ"ש להפך הגירסא וכו', עכ"ל החיד"א (ועי' בדבריו שהארץ בזה).

סיפורים נפלאים ישועות ונחמות בזכות הזהירות מלשוחה

בשעת התפילה כתקנת רבינו התוס' יו"ט

למחשבות, במהירות הבהילו אותה לבית חולים ועברה סידרת בדיקות, והרופאים אישרו את השערת אנשי ההצלה, כי אכן מדובר באירוע מוחי קשה.

לאחר שעברה את הבדיקות על המוח, בישרו הרופאים כי הצליחו להוציא קריש דם מהמוח, אבל אינם יודעים אם אי פעם תתעורר מהתרדמת...

העובדה שזה קרה באמצע הלילה ואף אחד לא שמ לב, אכן יכול להשאיר את המוח במצב קשה. המצב הלך והידרדר, לאחר כמה שעות התחילו קשיי נשימה, והיה צריך לחבר מכונת הנשמה.

כמוצב שמצב כזה של אשה השוכבת מונשמת בתרדמה, אינו מרנין. יום ועוד יום עובר, ילדיה אחיה ואחיותיה באים לבקר, מנסים לדבר אליה ואין שום תגובה. פחדים נוראים.

ביום ראשון פרשת ויחי התאסף מנין מבני המשפחה מדוכאים ומוטרדים במחשבה כיצד עוד ניתן לעזור לה. כשעלה הרעיון לקבל על עצמם קבלה טובה, החליטו כולם כאחד להתחזק לכה"פ 30 יום שלא לשוחח בעת התפילה וקריאת התורה וגם לא בין גברא לגברא ולהתחזק ככל האפשר בקדושת ביהכ"נ.

ההמשך פשוט לא יאמן! למחרת פקחה האשה את עיניה, כעבור עוד יום התחילה להניע מעט את איבריה, יד ימין מעט, רגל ימין מעט. אחר כך התחילה להפנות עיניים אל הדובר אליה.

כעבור שבוע קבע הרופא כי הנשימה תקינה ואפשר להסיר את מכונת ההנשמה. ככל שעברו הימים ראו חסדי ה' נגלים ורחמים גדולים. הרופא באמת התפעל מהשינוי וההתקדמות, אבל הצד השמאלי של הגוף עדיין משותק לגמרי, היא אינה מזיזה אפילו אצבע קטנה. הרופא אומר שאולי עם תרגילי פיזיותרפיה קשים ומפרכים תבוא ישועה, וגם זה לא בטוח.

אנו שכבר ראינו חסדי ה' עין בעין, ידענו כי לא ביד הרופא מונח רפואתה, והמשכנו לקוות לה' בידיעה שה'שיטה' הרפואית שלנו מועילה למעלה מדרך הטבע.

ביום ה' פרשת בא - 27 יום לאחר הקבלה הטובה, אנו מקבלים טלפון מהרופא שהיא התחילה להניע יד שמאל. כעבור 3 ימים - ביום 30- לקבלה, כבר קבלנו הודעה שהיא יכולה לעזוב את בית החולים... מה אומר ומה אדבר! לולא ראיתי לא האמנתי!

רבתי, אני אומר לכם, אל תהיו שוטים, ישועות ורפואות נשפכים בזכות הזהירות בקדושת בית המדרש, קבלו על עצמכם לקדש שם-שמים את כבוד בית הכנסת והתפילה, ומעין הישועות יתחיל לפכות גם אצלכם, כי מכבדי אכבד.

נ.ב.ש.

(גל' קדושת בתי מקדש מעט)

השתחרר מבית הכלא שבמדינת רוסיה לאחר כשבוע שנים

ברצוני לשתף אתכם במעשה שאירע בבית המדרש בשכונתנו. אבי שליט"א, מכהן כרב באחד מבתי המדרש שבעיר, ולאחד ממתפללי ביהמ"ד, יש נכד שישב בכלא הרוסי בגין עבירה חמורה ביותר של "הברחת גבולות", שע"פ החוק הרוסי עונשו הוא ישיבה ממושכת של שנים ארוכות בבית הסוהר, ובדרך הטבע הוא היה אמור לשבת שם עוד שנים רבות...

כמוצב, אנו כחברי וכמתפללי ביהמ"ד, עשינו ככל שביכולתנו לעשות למענו, סגולות, קבלות טובות וכו' וכבר חלפו להם שבע שנים מאז שהוא נמק בכלא הרוסי, אך ללא הועיל.

באחד הימים, אבי שליט"א קרא ושמע על המעלה הגדולה של מי שמקבל על עצמו שלא לדבר בשעת התפילה וקריאת התורה. אבי דרש בפני כל המתפללים ועורר אותם מאוד בגודל סגולת השתיקה בבית המדרש, וקרא לכולם להצטרף ולקבל על עצמם שלא לדבר כלל בשעת התפילה וקריאת התורה, ושיאמרו שזה לזכות אותו נכד החבוש ונמק בכלא הרוסי.

דברי אבי עשו רושם רב ובמוצאי שבת ניגשו כולם לחתום ולהצטרף לקבלה טובה זו. וראו זה פלא!! לא עברו רק שבועיים מאותו מעמד, ובית המשפט ברוסיה קבע באופן תקדימי לדון שוב במשפטו של הנ"ל וזיכו אותו מכל אשמה ושחררוהו מכלאו עוד באותו היום, דבר כזה ברוסיה הוא למעלה מדרך הטבע, ובניגוד לכל הגיון.

(גל' שתקתי ונושעתי)

המופת הגלוי של כמעט תחיית המתים

ביד רועדת אני לוקח את העט והדף, להעלות על הכתב את המופת הגלוי של כמעט תחיית המתים, אשר עיני ראו ולא זה. היה זה בפרשת ויגש תשע"ט כשצלצל אצלי הטלפון, ועל הקו היה קרוב משפחתי שספר לי בבהלה כי אביו חזר מתפילת שחרית והתפלא לראות כי אימו עדיין במיטה בזמן שהיא כבר תמיד ערה. כמה פעמים ניסה להעיר אותה אבל אין קול ואין עונה, כמוצב מיד הזעיקו את כוחות ההצלה שחיוו את דעתם שזעזע אותנו, כי לפי השערתם לקתה באמצע הלילה באירוע מוחי קשה.

הבלבול והפחד היה נורא נוראות, שהרי אם כבר עברו כמה שעות מאז עברה את האירוע, הנזק העצום למוח יכול להיות בלתי הפיך, והיה חשש רציני למוות מוחי ה"י. לא היה הרבה זמן

גליון מועדוני מלך
גליון קי"ז

הגליון נתנדב לע"נ הרה"ח ר' חיים בן הרה"ח ר' משה ז"ל נפטר ז"ך כסלו ת.נ.צ.ב.ה
הונצח ע"י בנו הרה"ח ר' יהונתן אלכסנדר ישראל שליט"א